

KENTELIOÙ BREZHONEG

War ar Radio

Sizhun X

SIZHUN X
UL LABOUR NEVEZ
KENTEL 1
EN ANPE

Y = Youenn

P = Plac'h an ANPE

- Y - Demat deoc'h, Youenn Riou eo ma anv ha laret **ez eus bet din dont amañ**.
- P - Ya, ul labour **hon eus** da ginnig deoc'h.
- Y - Petra eo ?
- P - Mont da vekaniker.
Skiant-prenet **ho peus** war ar vicher-mañ, marteze ?
- Y - Ya, daou vloavez klok a labour en ur stal a-raok dezhi mont da netra.
- P - Hag a zo mat. Ezhomm **o deus** un den diouzhtu.
- Y - Prest on kerkent ha bremañ.
- P - Un diviz **ho peus** da gaout gant ar patron a-benn arch'hoazh da ziv eur diouzh an abardaez.
- Y - Hag ur chañs bennak '**m eus** da vezañ kemeret da vicherour da vat ?
- P - Ya, n'emañ ket stank ar vekanikerien vat o klask labour hiziv an deiz.
- Y - Pelec'h emañ ar stal vekanikerezh ?
- P - War hent Konk-Kerne, daou gilometr bennak er-maez eus Kemper.
- Y - **Bez 'm eus** ur c'hamalad hag a zo o labourat eno !
- P - Aes-tre e vo deoc'h da gavout neuze !
- Y - Peseurt anv eo ar patron ?
- P - An Aotrou Kariou.
Sklaer eo an holl draou bremañ ?
- Y - Ya, trugarez bras !
- P - Mat, kenavo ha chañs vat deoc'h da zont a-benn !
- Y - Kenavo deoc'h iveau !

GERIAOUEG

micher*, ar v. -iou métier,
profession
sklant*-prenet, ar s.
expérience

stal*, ar s. -iou boutique,
magasin
stal* vekanikerezh, ar s.
-iou m. atelier de mécanique,
garage

abardaez, an a. -iou soir,
soirée

bloavezh, ar b. -iou année
diviz, an d. -ou entretien

ezhomm, an e. -ou besoin
mekaniker, ar m. -ien
mécanicien

kilometr, ar c'h. -ou kilomètre
micherour, ar m. -ien ouvrier

patron, ar p. -ed patron

klok complet,
complètement

sklaer clair
mont da aet da
devenir; embrasser une
carrière, une profession

dont a-benn
deuet a-benn
réussir

Konk-Kerne
Concarneau

Kemper
Quimper

Daou vloavezh klok. Deux années complètes.

Kaout sklant-prenet. Avoir de l'expérience.

Mont da netra. Disparaître

Laret ez eus bet din dont amañ ! On m'a dit de venir ici !

Ezhomm o deus un den diouzhtu. Ils ont besoin de quelqu'un tout de suite.

Prest on kerkent ha bremañ. Je suis disponible sur le champ.

Hag a zo mat ! C'est une bonne chose ! (En voila une bonne chose.)

ez eus a; il y a
o deus ont

mont da aet da
devenir; embrasser une
carrière, une profession

dont a-benn
deuet a-benn
réussir

kerkent
aussitôt

a-raok avant
dezhi à elle

diouzhtu
tout de suite,
immédiatement

hiziv an deiz
aux jours
d'aujourd'hui

Y = Youenn

S = Ar Sekretourez

P = Ar Patron

Y - Demat deoc'h. An Aotrou Kariou n'emañ ket aze ?

S - Pasianted ho peus ?
Emañ o tont hep dale.

Y - Ya, amzer 'm eus ha n'eo ket div eur c'hoazh.

S - Evit bezañ kemeret da labourat ganeomp emaoc'h amañ moarvat ?

Y - Ya, an dra-se an hini eo.

S - Selu, erruet eo ar patron, emañ o tont.
(AN NOR O STRAKAL)

P - Demat deoc'h.
An aotrou Riou sur-a-walch ?

Y - Ya, me eo.

P - Dale 'm eus.
Abaoe ur pennadig emaoc'h o c'hortoz ?

Y - N'emaon ket !
O paouez degouezhout emaon.

P - Mat !
Barregezh ho peus war ar vicher hervez an ANPE.

Y - Daou vloaz skiant-prenet !
N'eus ken miz 'zo on dilabour !

P - Dres, unan egistoc'h hon eus ezhomm.
Gouest da begañ e-barzh diouzhtu rak pres labour a zo en ti !

Y - Pa garoc'h, forzh pevare !

P - Mat, met a-barzh kemer ac'hanoc'h da val 'm eus c'hoant da welet ac'hanoc'h ouzh
ar stern e-pad ur miz.

Y - A-benn pe da vare emaon o vont da stagañ ganti ?

P - A-benn arc'hoazh diouzhtu.
Mat eo deoc'h ?

Y - Ya, mat-tre !

P - Kenavo warc'hoazh neuze !

SIZHUN X

KENTEL 3

AN DEVEZH LABOUR KENTAÑ

GERIAOUEG

barregezh* , ar v. -iou <i>capacité, compétence, aptitude</i>	dilabour chômage	karout karet aimer	egistoc'h comme vous
pasianted* , ar b. <i>patience</i>		pegañ peget coller	ganti avec elle
dale, an d. -ou retard, <i>délai</i>		pegañ (peget) 'barzh s'y mettre	hervez selon
miz, ar m. -iou mois		paouez pauezet arrêter	moarvat sans doute
pennadig, ar p. <i>petit moment</i>		bezañ o paouez venir juste de	pevare quand
stern, ar s. -iou chassis		stagañ (staget) ganti commencer	a-benn pe da vare à partir de quand

An dra-se an hini eo. C'est cela même.

Ouzh ar stern. A l'oeuvre.

Mat eo deoc'h ? Ca vous va; ça vous convient ?

Pa garoch ! C'est quand vous voulez !

Pasianted ho peus ? Vous avez un moment ?

Dale 'm eus ! J'ai du retard.

N'eus ken miz zo on dilabour.

Cela fait à peine un mois que je suis sans travail.

O paouez degouezhout emaon. Je viens tout juste d'arriver.

Unan egistoc'h hon eus ezhomm !

C'est quelqu'un comme vous dont nous avons besoin.

Gouest da begañ 'barzh dlouzhtu rak pres labour a zo en ti !

Capable de s'atteler au travail immédiatement car il y a du pain sur la planche !

C'hoant 'm eus da welet ac'hanoc'h ouzh ar stern e-pad ur miz !

J'ai envie de vous voir à l'oeuvre (= mettre à l'essai) pendant un mois !

L = Laouig

G = Gwennael

Y = Youenn

S = Ar sekretourez

L - Hiziv ez eus ur mekaniker nevez o tont da labourat, a-hervez ?

S - Ya, ar mintin-mañ emañ dezhañ da gregiñ ganti.

L - Poent dezhañ dont !
Gant al labour hon eus da gas da benn !

G - Ur c'hamalad din eo, tri bloaz omp bet asambles er memes skol-vekanikerezh.
Dornet eo kenkoulz ha me !

L - Fougaser brein !
Me n'eo ket gant deskiñ mat er skol emaon amañ;
Diwar giañ ouzh ar stern an hini eo hag abaoe ma femzek vloaz !

G - Sellit, emañ-eñ o tont !

Y - Salut deoc'h holl !
Amzer vrein hiziv adarre !

L - N'en em chalez ket gant an amzer !
Er gwasked e vi amañ, da zigentañ da vihanañ.

G - Ma, Youenn, deomp dezhi neuze.
Labour zo forzh pegement !

Y - Emaon prest.

G - Sell peseurt strakerez cheuc'h zo da renkañ.
Ur Roll-Royce mar plij !

Y - Aour war ar raden o deus lod bepred.

G - D'ur varonez kozh war he leve eo.

Y - Da renkañ goude ur gwallzarvoud eo, n'eo ket ?

G - Eo, peuzdall eo aet an iltron gozh gant an oad.
Bremañ eo gwelloc'h dezhi chom er gêr, d'am meno.

Y - Ya, a-hend-all ne vo ket pell o lakaat he c'harr bras da vont a-dammoù 'm eus aon.

GERIAOUEG

baronez* , ar v. -ed baronne	brein	omp bet avons été	a-dammoù
sekretourez* , ar s. -ed secrétaire (femme)	pourri	bezañ (bet) war e leve	en morceaux
skol*-vekanikerezh, ar s. -iou m. école de mécanique	cheuc'h	être à la retraite	a-hervez
strakerez* , ar s. -ou véhicule pétaradant	élégant	deskiñ desket apprendre	à ce que l'on dit
aour, an a. or fougaser, ar t. -ien	dornet	(en em) chalañ chalet	d'am à mon,
vantard, prétentieux	adroit	(se) préoccuper,	à ma, à mes
gwallzarvoud, ar g. -ou accident	peuzdall	(se) tourmenter	da vihanañ
leve, al l. -ou rente, pension, revenu	presqu'aveugle	kas (kaset) da benn	du moins
oad, an o. -ou âge		mener à bien	da zigentañ
		kiañ kiet s'acharner, bosser	au début
		(littéralement travailler	diwar de sur,
		comme un chien)	de dessus;
			suite à
		renkañ renket ranger,	kenkoulz (ha)
		arranger; ici réparer	aussi bien (que)
			lod certains
			pemzek
			quinze

Hiziv ez eus ur mekaniker nevez o tont da labourat a-hervez ?

A ce que l'on dit il ya un nouveau mécanicien qui vient travailler aujourd'hui ?

Ar mintin-mañ emañ dezhañ da gregiñ ganti. C'est ce matin qu'il doit commencer.

Poent dezhañ dont ! Il est temps qu'il arrive ! Ce n'est pas trop tôt !

Dornet eo kenkoulz ha me ! Il est aussi doué (adroit) que moi !

Fougaser brein ! Sale vantard ! (Espèce de sale vantard...)

Sell peseurt strakerez cheuc'h a zo da renkañ !

Regarde le petit bijou qu'on doit réparer !

Aour war ar raden o deus lod bepred !

Il y en a qui ont les moyens en tous cas ! (qui ont de l'or sur la fougère).

Peuzdall eo aet an itron gozh gant an oad !

La pauvre vieille est à moitié aveugle avec l'âge !

D'am meno. A mon avis.

Amzer vreln hiziv adarre ! Quel sale temps aujourd'hui encore !

Diwar glañ ouzh ar stern an hini eo.

C'est à force d'acharnement au travail (d'apprendre sur le tas; d'être toujours sur la brèche)

G = Gwennael

Y = Youenn

L = Laouig

R = Ronan

G - Sec'hed o deus lod amañ 'm eus aon.

Y - Koulskoude n'eo ket re domm an amzer evit doare.

G - N'emaout ket e-barzh, n'eo ket an dra-se an hini eo.

Y - Petra neuze ?

G - O paouez bezañ kemeret da vekaniker emaout war a laverer ?

Y - Ya !

G - A, setu abalamour da se emaomp holl o vervel gant ar sec'ched ken-ha-ken.

Y - O gast !

G - Gwir eo !

Y - Dav eo din paeañ bep a vanne deoc'h rak hiziv emeur ar gwener.

G - Da belec'h e yaimp ?

Y - N'eus forzh da belec'h !

G - Nepell ac'hann ez eus un ostaleri val.

Boazel omp da vont di bep gwener.

Deomp di, mar karez !

Y - Mat-tre !

G - Tudoù !

Y - Banneoù a vo da riñsañ bremaik.

L - Hag a zo mat da glevet !

(GWER O STIRLINK.VI)

G - Setu, echu an devezh.

Y - Unan start.

Y - Ur werennad vrás a vier hon eus gounezet da c'hopr da vihanañ.

L - Ya, chañs hon eus hiziv.

Y - Un droiad evit nétra !

Y - Yec'hed mat d'an holl, hemañ 'zo o vont da goll !

(TROUZ AR GWER)

G - E Laouig !

Y - Unan 'teus da baeañ iveau evit da garr-tan nevez !

- R - Ha me 'm eus unan all da baeañ en enor da Sant Ronan.
Gouel Ronan eo hiziv !
- G - Piv en deus un droiad da baeañ c'hoazh ?
- Y - Ne 'teus ket evet trawalc'h a soñj dit ?

An holl - "Ev bier laou
Rak bier 'zo mat lon la...!"

GERIAOUEG

trolad*, an d. -où tournée	e yaimp (ez aimp) irons	ac'hann d'ici
enor, an e. -ioù honneur	'teus tu as	di y (là : lieu en question)
gopr, ar g. -où salaire	gounit gounezet gagner	
karr-tan, ar c'h. kirri-t. voiture	mont (aet) da goll	evit doare
tudoù, an t. braves gens	se gâter; ici aller se perdre, disparaître	apparemment
yec'hed, ar y. -où santé	mervel marvel mourir	ken-ha-ken tout autant, aussitôt, tant et plus
	riñsañ riñset nettoyer, rincer, vider (son verre, une bouteille...)	nepell non loin
		trawalc'h suffisamment, assez

En enor da. En l'honneur de.

War a lavarer. A ce que l'on dit.

N'emaout ket 'barzh ! Tu n'y es pas !

N'eo ket an dra-se an hini eo ! Ce n'est pas de cela qu'il s'agit !

Dav eo din (+ infinitif). Il faut que je...

Dav eo din paeañ bep a vanne deoc'h !

Je dois vous payer un verre (un coup) à chacun !

Da belec'h e yaimp (ez aimp) ? Où irons nous ?

N'eus forzh ! Peu importe !

Nepell ac'hann ez eus un ostaleri vat ! Non loin d'ici il y a un bar sympa !

Boazet omp da vont di ! Nous avons l'habitude d'y aller ! (d'aller dans ce lieu là).

Deomp di ! Allons-y ! (là, dans ce lieu dont nous venons de parler).

Yec'hed mat ! A la bonne voire !

Ne 'teus ket evet trawalc'h a soñj dit ? Tu ne crois pas que tu as assez bu ?

SIZHUN X

KENTEL 5

AN HARZ-LABOUR

G = Gwennael

Y = Youenn

S = Ar sekretourez

M = Ar vicherourien

(TROUZ AR VANIFESTERIEN - HOLL ASAMBLES)

M - Ur pont-karr nevez hon eus ezhomm !

G - Ne vo ket labouret hiziv.
Arabat stagañ ouzh ar stern er mintin-mañ !

Y - Penaos 'ta !
Petra 'zo ?

G - Harz-labour !
Laouig a zo bet darbet dezhañ kaout ur gwaldaol dec'h, bezañ flastret dindan ar pont-karr.

S - Abalamour da se hon eus c'hoant da lakaat ar mestr da sentiñ da reolennou
surentez ar stalioù mekanikerezh.

Y - Ne vez ket sentet amañ ouzh ar reolennou ?

G - Feiz nann 'vat ! Na prest da vezañ graet, paotr paour !

S - Lakaet hon eus ar mestr da vodañ ac'hanomp holl.

G - An taol-mañ e plego a-dra-sur.

Y - N'eo ket ar wech kentañ da seurt traou c'hoarvezout neuze ?

G - Nann !
Bez eus bet taolioù fall all er bloaz-mañ ha n'eus bet cheñchet netra daoust da se.

Y - Ker e ranko paeañ evit ober ar pezh a zo dleet ?

G - Netra koulz lavaret.

Pezh eo : ken tost emañ ouzh e arch'ant, ma vo diaes-mat dezhañ diliammañ e yalc'h.

S - Kement a labour a zo bremañ er stal ma n'eo ket an arch'ant a vank.

G - Mat, n'eus ket da dortañ pelloc'h.
Dalc'homp start d'hor soñj :

Ur pont-karr nevez hon eus da gaout.

S - Panevet se e vo bras ar c'holl evit ar stal.

Amzer hon eus ni.

N'hon eus ket mall da stagañ ganti en-dro !

M - "Ur pont-karr nevez hon eus ezhomm !"

1 - AR VERB KAOUT/LE VERBE AVOIR - DISPLEGADUR/CONJUGAISON

Le verbe Kaout/Avoir est un verbe irrégulier.
Voici le tableau de sa conjugaison :

'm eus 'z peus ('z teus, 'c'h eus) en deus he deus hon eus ho peus (hoc'h eus) o deus	J'ai Tu as Il a Elle a Nous avons Vous avez Ils/elles ont
---	---

A - Ce sont là des formes du verbe **bezañ/être** combinées avec les possessifs :
am ('m), az ('z), en, he, hon, ho, o.

Cette première partie indique la personne, la seconde le temps.

Ex : Skiant-penet ho peus war ar vicher ?
Vous avez de l'expérience dans le métier ?

B - Au contraire des autres verbes qui sont bloqués à la troisième personne du singulier lorsque le sujet est exprimé, le verbe Kaout se conjugue toujours.

Ex : Ha me 'm eus unan all da baeañ. Sujet exprimé
Et moi, j'en ai un autre à payer.

Dale 'm eus ! Sujet non exprimé
J'ai du retard !

Tableau avec les pronoms personnels :

me 'm eus te 'z peus ('z teus, 'c'h eus) eñ en deus hi he deus ni hon deus c'hwli ho peus (hoc'h eus) Int o deus	j'ai tu as il a elle a nous avons vous avez ils/elles ont
--	---

reolenn*, ar r. -ou règle surentez*, ar s. sécurité, sûreté yalc'h*, ar y. yilc'hier bourse, porte monnaie	darbet failli; sur le point de	bez ez eus bet il y a eu bezañ (bel) darbet da faillir	ac'hanomp de nous
arc'hant, an a. argent; monnaie	tost près;	bodañ bodet rassembler, réunir	daoust da malgré que
gwalldaol, ar g. -iou accident fâcheux, mauvais coup	avare, pingre	diliammañ diliammet dénouer	kement autant
harz-labour, an h. -ou-l. grève		dleout dleet devoir flastrañ flastret	koulz aussi bien, bon
manifester, ar m. -ien manifestant		écraser graet fait	panevet n'était-ce; sans
mestr, ar m. mistri maître, chef, patron		mankout manket manquer	
pont-karr, ar p. -ou-k. Pont d'automobile		plegañ pleget plier	
soñj, ar s. -ou pensée	e plego pliera e ranko devra	sentil sentet obéir tortañ tortet hésiter, lanterner	

Reolennou surentez. Des règles de sécurité.

Paotr paour ! Mon pauvre gars !

Petra 'zo ? Qu'est-ce qu'il y a ? (qu'est-ce qui ce passe ?)

Netra koulz lavaret. Rien pour ainsi dire.

Na pell da vezañ graet ! Loin s'en faut !

Arabat stagañ ouzh ar stern ! Il ne faut pas reprendre le travail !

N'eus ket da dortañ pelloc'h ! Il n'y a pas à hésiter plus longtemps !

Dalc'homp start d'hor soñj ! Tenons-nous à notre mot d'ordre ! (A notre idée).

Ken tost emañ ouzh e arc'hant ma vo diaes mat dezhañ diliammañ e yalc'h !

Il tient tellement à son argent qu'il aura du mal à débourser !

Laouig 'zo bet darbet dezhañ kaout ur gwalldaol : bezañ flastret dindan ar
pont-karr !

Laouig a failli attraper un sale coup : être écrasé sous le pont de voiture !

Abalamour da se hon eus c'hoant da lakaat ar mestr da sentil da reolennou
surentez ar staloumekanikerez !

C'est pourquoi nous voulons que le patron se soumette aux règles de sécurité en vigueur
dans les ateliers de mécanique !

Panevet se e vo bras ar c'holl evit ar stal !

Sans cela la maison perdra un bon paquet !

C - Le verbe **Kaout** peut se conjuguer avec lui même dans un souci d'insistance.
On emploie alors **bezañ** sous sa forme raccourcie : **Bez**

Ex : **Bez 'm eus ur c'hamalad.**
J'ai un ami (j'ai bien un ami, insistence).

D - Le participe passé est **BET** comme pour le verbe **bezañ**.

Ex : **Lâret ez eus bet din dont amañ !**
On m'a dit de venir ici !

Bez ez eus bet taolioù fall all ar bloaz-mañ !
Il y a eu plusieurs autres sales coups cette année !

N'eus bet cheñchet netra daoust da se !
Malgré ça, rien n'a été changé !

2 - STUMM DIC'HOUR KAOUT/LA FORME IMPERSONNELLE DE KAOUT

C'est **ez eus**, la forme impersonnelle de **Bezañ** qui peut être employée pour exprimer cette personne.

Ex : **Nepell ac'hann ez eus un ostaleri.**
Non loin d'ici il y a un café.

3 - AR STUMM NAC'H/LA FORME NEGATIVE

Comme pour tous les autres verbes, la forme négative se construit en encadrant la partie conjuguée par le segment **NE...KET**

N'em eus ket	Je n'ai pas
N'ez peus ket	Tu n'as pas
N'en deus ket	Il n'a pas
N'he deus ket	Elle n'a pas
N'hon eus ket	Nous n'avons pas
N'ho peus ket	Vous n'avez pas
N'o deus ket	Ils/elles n'ont pas

4 - IMPLIJ AR VERB KAOUT/L'EMPLOI DE KAOUT

A - Au sens propre, le verbe **kaout** marque la possession mais il ne s'emploie que lorsque la possession est indéfinie.

Ex : **Ur c'harr-tan nevez 'm eus.**
J'ai une nouvelle voiture. (La chose possédée est indéfinie)
Sklant-prenet ho peus.
Vous avez de l'expérience.
Sec'ched o deus.
Ils ont soif

Quand celle-ci est définie on utilise le verbe **bezañ + da** (*être à*).

Ex : **Ar werennad-mañ a zo din.** (**bezañ + da**). (La chose possédée est définie)
Ce verre de bière m'appartient (littéralement : est à moi).

B - Comme en français, le verbe **kaout/avoir** sert à construire des temps composés

Ex : **Ur werennad vras a vier hon eus gounezet.**
Nous avons gagné (mérité) un grand verre de bière.

Ne 'teus ket evet trawalc'h !
Tu n'as pas assez bu !

